SOCIETATEA DE ŞTIINŢE ISTORICE
DIN ROMÂNIA

FILIALA CÂMPINA

ANUAR

NR. 8/MMXVII

2017

Coordonator: Prof. dr. RÂNCU GHEORGHE, RÂNCU EMILIA

Redactori/referenţi: Bîlgă Gheorghe, Brezeanu Marius, Ciupală Daniel Alin, Dulă Marian, Focșa Mădălin-Cristian, Furdui Ioan, Furdui Eliza, Ilincuța Maria-Cristina, Luncă Gheorghe, Modoianu Gheorghe, Moga Petru, Râncu Gheorghe, Stanciu Gheorghe, Vasile Elena, Vâlcu Victoria, Zaharia Marius.

Tehnoredactare: Milea Sorin

Editura: Casa Municipală de Cultură „Geo Bogza", Câmpina

Foto coperta 1: 1 Decembrie 1918 Marea Adunare Națională - Alba Iulia
Foto coperta 2: România Interbelică (1918-1940)

Tipografierea și tirajul Anuarului/2017 au fost realizate prin Casa de Cultură "Geo Bogza", Câmpina, cu sprijinul financiar al CONSILIULUI LOCAL și al PRIMĂRIEI MUNICIPIULUI CÂMPINA.

Notă:

Îi rugăm pe colaboratorii noștri, actuali și viitori, să-şi redacteze comunicările/articolele în conformitate cu normele ştiinţifice în vigoare.

Responsabilitatea pentru conţinutul fiecăruia dintre articolele publicate revine exclusiv autorului sau autorilor acestuia. Colegiul de redacţie atrage atenția cititorului, că temele abordate, maniera de redactare, cercetarea întreprinsă, calitatea informației istorice, veridicitatea înscrisului, tehnica de redactare, posibilele compilații ca și calitatea limbajului aparțin în exclusivitate fiecărui autor.

Redacţia

ISSN: 2069-2277

GRAFICA XX
TIPOGRAFIE

SUMAR

Introducere: *România în faţa Centenarului Marii Uniri* ---------- p.5

Bîlgă, Gheorghe: *Momente din „viața personală” a regelui Carol al II-lea* ---------- p.15

Brezeanu, Marius: *Biserica „Trei Ierarhi“ din Filipeştii de Pădure* ---------- p.37

Ciupală, Daniel, Alin: *Un document inedit* ---------- p.50

Ciupală, Daniel, Alin: *Prof. Stoica Teodorescu, istoric și literat* ---------- p.59

Dulă, Marian*: Unități și formațiuni militare din municipiul Câmpina* ---------- p.73

Focșa, Mădălin-Cristian: *Arhiva veche a primăriei Câmpina – șansa pierdută a istoriografiei locale* ---------- p.87

Furdui, Eliza, Furdui, Ioan: *Colecția de carte veche românească de secolul al XVII-lea din fondul bibliotecii Batthyaneum din Alba Iulia* ---------- p.104

Ilincuța, Maria-Cristina: *Impactul Primului Război Mondial asupra comunității din Comarnic* ---------- p.118

Luncă, Gheorghe: *Călători români în Italia până în secolul al XIX-lea* ---------- p.127

Meleacă, Nicolae: *Monahismul ortodox și mănăstirea Mislea, ctitorie a Domnitorului Radu Paisie* ---------- p.139

Modoianu, Gheorghe: *Un câmpinean puțin cunoscut: Constantin Câmpineanu* ---------- p.159

Moga, Petru: *Scrisori de pe front* ---------- p.174

Râncu, Gheorghe: *Antiteze de psihologie românească, 1918 versus 2018* ---------- p.190

Stanciu, Gheorghe: *Gara Podu Vadului versus gara Câmpina?* ---------- p.200

Stanciu, Gheorghe: *Geograful Alexandru Dimitrescu - aldem, călător pe meleaguri prahovene la începutul secolului al XX - lea* ---------- p.204

Vâlcu, Victoria: *Relatarea fiicei unui supraviețuitor al Primului Război Mondial* ---------- p.209

Zaharia, Marius: *Câmpina în primul deceniu după războiul pentru întregire națională (1919 – 1928)* ---------- p.226

Miscellanea:

Ciupală, Daniel, Alin: *Cea mai veche meserie la Câmpina, ieri și azi* ---------- p.237

Moga, Petru: *Antarctica și Iuliu Popper* ---------- p.241

Râncu, Gheorghe: *Studiul comparativ între constituţiile regimurilor politice autoritare: 1938, 1948, 1952 şi 1965* ---------- p.246

Vasile, Elena: *Charles de Gaulle la conducerea Franței. Instaurarea celei de a V –a republici* ---------- p.264

ARHIVA VECHE A PRIMĂRIEI CÂMPINA – ȘANSA PIERDUTĂ A ISTORIOGRAFIEI LOCALE

Mădălin-Cristian Focșa
Geograf, consilier (ghid de turism)
la Centrul de Informare Turistică din Câmpina

Istoria modernă a unui oraș cum e Câmpina se poate scrie în două feluri: pe baza documentelor și prin cercetări de istorie orală, din amintirile oamenilor (directe sau din povestiri ale predecesorilor). În orașul aurului negru din valea Prahovei, cel de-al doilea procedeu a înflorit pur și simplu în ultimele decenii, grație celor mai pasionați dintre locuitorii săi. Câmpina nu duce lipsă de colecționari, de familii cu vechi tradiții și amintiri bogate, de povești de viață fascinante[1]. Bineînțeles că mai există loc și încă mai sunt și alți împătimiți care au adunat informații și ar putea scrie istorii orale frumoase despre urbea noastră.

Din păcate prima dintre metodele menționate, scrierea istoriei locale pe baza surselor documentare, nu a fost la fel de favorizată. Astfel că azi suntem în situația (fericită pentru unii) de a avea încă enorm de lucru la acest capitol, prin existența a numeroase fonduri documentare, nu toate accesibile, care ascund o sumedenie de informații despre epoca modernă și contemporană a orașului. Afirmația este oarecum valabilă chiar și pentru epoci mai vechi, însă acolo nu mai poate fi vorba și de alternativa istoriei orale.

Cercetând din pasiune, în ultimii ani, istoria orașului nostru, am realizat că se cunosc foarte puține lucruri despre o epocă relativ recentă, și anume cea de până la Războiul de Întregire Națională. Dacă pentru epoci chiar mai vechi decât domnia regelui Carol I, există încă o mulțime de documente nepublicate, aflate în general în arhivele și bibliotecile publice, pentru deceniile de după înfiriparea statului român avem parcă un gol informațional, când așteptările firești erau să se fi păstrat mai multe surse documentare decât din epoci anterioare. Una dintre explicații ar fi dispariția unor documente și arhive ce datau

[1]Pentru a nu nedreptăți pe nimeni voi exemplifica doar prin cel mai prolific autor în acest sens, profesorul-muzeograf Alin Daniel Ciupală, ale cărui scrieri sunt deja de notorietate.

din acea epocă. Dacă distrugerea lor s-a petrecut probabil și treptat, în perioada comunistă, datorită ideologizării excesive[2], credem că startul acesteia a fost dat în mod brusc, fiind prilejuit de evenimentele nefaste de acum o sută de ani, din timpul ocupației germane a orașului (1916-1918). Se știe că atunci sediul Primăriei împreună cu arhiva sa a avut de suferit – ca și alte instituții ale orașului, cum ar fi vechea bibliotecă, școlile, bisericile, etc. Ne îndreptățește la această concluzie chiar faptul că prima și cea mai documentată monografie a orașului, publicată de profesorul Stoica Teodorescu în 1924, nu excelează deloc în informații despre Câmpina în timpul domniei lui Carol I.

În cercetările mele am descoperit la un moment dat un vechi registru-opis al arhivei Primăriei Câmpina, nestudiat de nimeni până acum, care mi-a atras atenția prin faptul că arăta o deosebită bogăție și varietate a vechii arhive a instituției, azi pierdută în cea mai mare parte. Fiindcă ne apropiem de un moment-simbol aniversar pentru cultura și civilizația românească, centenarul Marii Uniri, îmi propun aici să spicuiesc din acest registru tot ceea ce mi s-a părut interesant pentru istoria locală, dedicând articolul meu câmpinenilor care acum 100 ani au rămas să suporte umilințele ocupației, fiind - printre altele - și martorii distrugerii unei mari părți din arhiva Primăriei.

Inventarul fondului „Primăria Câmpina" aflat la Serviciul Județean Prahova al Arhivelor Naționale debutează, defapt, chiar cu cota registrului despre care e vorba[3]. Numele din inventar este „Opis general al dosarelor, 1865-1943". E momentul să punctez că Primăriile ca instituții moderne ale administrației publice locale s-au înființat în România odată cu reforma administrativă a lui Cuza din anul 1864, atunci când au apărut și comunele ca unități de bază ale împărțirii teritorial-administrative. Până la instaurarea comunismului, denumirea de „comună" era purtată – cum ar fi și azi firesc – de către teritoriul administrat de o primărie, indiferent dacă aceasta își avea sediul într-un sat sau într-un oraș. Astfel că existau comune urbane și comune rurale, așa cum vedem și în Franța de azi (care probabil servise ca model la 1864). Comuna (urbană) Câmpina își avea așadar

[2]E cunoscut faptul că cele mai valoroase biblioteci locale (cele înființate de dr. C-tin Istrati la Câmpina sau gral. Ion Manolescu la Breaza erau adevărate comori) au fost distruse sau pierdute complet, zecide vagoane cu cărți fiind topite ani la rând chiar în județul nostru, la o fabrică de tristă amintire din Boldești-Scăeni.

[3]Dosar nr. 1 / 1865.

reședința în tânărul - pe atunci - oraș Câmpina, incluzând însă la înființarea ei și localități dependente precum Broaștele, Șotrile sau Lunca Mare (numite atunci „cătune")[4]. Abia odată cu împărțirea administrativă comunistă din 1968, aflată și azi în vigoare, teritoriile administrate de primăriile orașelor și-au pierdut numele de „comună", azi neavând în vorbirea curentă nicio denumire (!). Publicul folosește cu greu termenul tehnic de „UAT" (unitate administrativ-teritorială) care ar echivala – pe lângă altă semnificație mai largă, precum aceea de județ – și cu sensul inițial și firesc al „comunei": acela de teritoriu administrat de o primărie.

Așadar, primăria „urbei Câmpina", cum se mai spunea atunci, a luat ființă în anul 1864, dar abia din anul următor a început să emită acte oficiale care s-au păstrat, cel puțin până la un moment dat. Sediul primăriei (numit „casa comunală") era inițial pe actuala stradă Golești, în aceeași curte sau clădire cu o școală[5]. Este vorba fie despre actuala clădire școlară, fie despre alta mai veche aflată pe același loc. Un imobil cu aceeași formă dar mai mic – aparținând unui particular (numele s-ar putea citi „Petraki Țiru") – apare desenat în acel loc și pe o schiță de plan executată la 1861 de inginerul Alexandru Veress, topograful casei Știrbey[6]. În clădirea ce se vede și azi a funcționat după 1878 prima școală de fete din oraș, dar din câte se pare, la 1865 funcționa deja o școală (probabil particulară) alături sau chiar în „casa comunală". Abia după Independență, primăria s-a mutat de acolo mai în centru, în celebra casă rămasă de la ziaristul Zaharia Carcalechi (proiectată de unul dintre primii arhitecți români, Nicolae G. Socolescu, în anii dintre revoluția pașoptistă și Unire[7]), unde a funcționat timp de un secol întreg.

Să revenim însă la registrul-opis de dosare: este un tom de format mare, cu coperți cartonate și 200 file groase, din hârtie de calitate. Pe

[4] *Indicele comunelor României.* București: Imprimeria Statului, 1865, p.67. Interesant este că orașul propriu-zis era împărțit în două „cătune" (în realitate mahalale sau cartiere): Târgul Câmpina și Piața-Câmpina. Sub numele de *Șotriile se ascundea de fapt actualul sat Plaiu Câmpinei (exista separat și comuna Șotriile).*

[5] Vezi dosarul moșiei Câmpina din fondul *Reforma Agrară din 1864*, aflat la Arhivele Naționale București.

[6] Arhivele Naționale ale Ungariei, secția *Hărți ale fondurilor familiale*, colecția Andrei Veress.

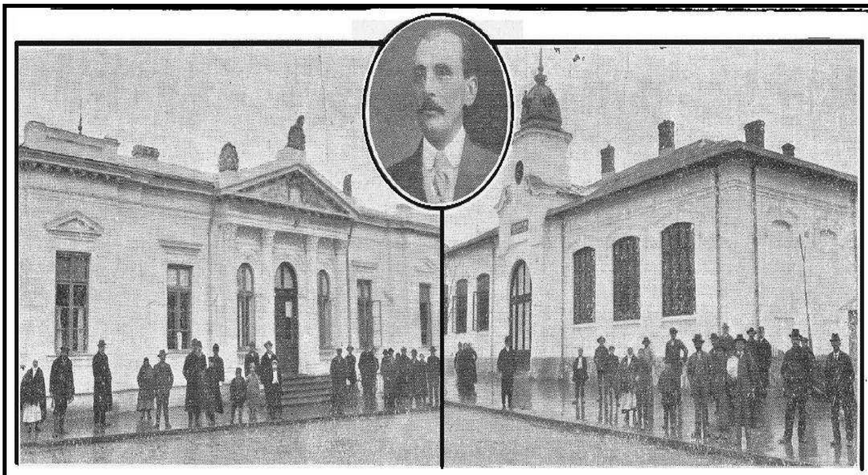
[7] Vezi teza de doctorat a arh. Gabriela Petrescu, UAUIM-București, 2014.

copertă apare, mai greu lizibil azi, titlul scris de mână, în cadrul unei etichete speciale: *Primăria orașului Câmpina, opis pentru dosare începând cu anul 1865*. Producătorul registrului și-a tipărit numele pe marginea etichetei respective: *Tipografia M.S. Gheorghiu – Câmpina*. Se știe azi că la tipografia lui Mihail S. Gheorghiu (numită și „Gutenberg”), primele publicații apăruseră în anul 1913[8]. Dar datarea registrului o face și mai bine însemnarea manuscrisă de pe ultima filă, unde găsim scris astfel, cu cerneală:

Primăria orașului Câmpina. Prezentul registru, numerotat, șnuruit și sigilat, conține file 200 (două sute) spre a servi pentru opisul general al arhivei. 1915, Ianuarie 1. Primar, Dem. I. Ștefănescu (semnătură alături de ștampila Primăriei, n.n.). *Secretar, Tr. Bănescu* (semnătură, n.n.).

Așadar putem data registrul în anul 1915, când probabil s-a făcut prima inventariere a arhivei instituției, și avem astfel certitudinea că toate dosarele menționate în el, create până atunci, se aflau la acea dată în arhiva Primăriei. Filele din interior conțin un tabel întins pe câte două pagini stânga-dreapta, la care sunt tipărite doar liniile despărțitoare și cuvintele din capul de tabel: *Anul / Nr. dosarului/ Conținutul dosarului / Observațiuni*. Interiorul rubricilor a fost completat manual, în ordinea cronologică a anilor, iar în cadrul acestora, în ordinea numerelor de dosar. Cea mai mare parte este evident completată de aceeași mână, probabil funcționarul care a făcut acea primă inventariere la 1915. În ultima parte, scrisul și cerneala se schimbă de mai multe ori, dovadă că și alți funcționari au completat în registru ulterior primei inventarieri; ultima intervenție merge până la dosarele anului 1943. Atunci, dintr-un motiv sau altul, trecerea dosarelor arhivei în registru încetează. Ultimul dosar menționat (nr.19/1943) face referire la stricăciunile cauzate de un bombardament. Este o mare minune cum a supraviețuit acest opis ambelor războaie mondiale și apoi epocii comuniste - din păcate nu și dosarele menționate în el - parcă special pentru a ne da o mărturie peste timp despre ceea ce a fost cândva în arhiva Primăriei Câmpina, ca să știm bine ce anume am pierdut.

[8]Vezi *Bibliografia românească modernă* (vol. I-IV, 1984-1996) și *Publicațiile periodice românești* (tom II, 1969).

Infrumusețarea Câmpinei. — *In stânga,* noua clădire a primăriei; *In dreapta,* noau clădire a școalei de băeți, ambele ridicate din inițiativa și sub privigherea D-lui Dem. I. Ștefănescu, primarul orașului, al cărei portret il dăm in medalionul de sus.

Sediul Primăriei și primarul Ștefănescu, așa cum apăreau în „Gazeta ilustrată" din 3 ian. 1915

(la doar două zile după crearea registrului)

Cine compară conținutul dosarelor din acest registru, cu inventarul fondului de azi, va observa că, pe alocuri, unele dosare aflate în fondul actual corespund cu unele trecute în acest opis. Însă situația este complet aleatorie. De la primul contact am fost surprins de faptul că, din primele două decenii ale activității Primăriei – atât de importante pentru cercetarea istorică ! – se păstrează azi doar un singur dosar (din nu mai puțin de 843 dosare care încă se păstrau la 1915 !); nu am pus la socoteală (nici aici, nici mai departe) dosarele cu extrase, certificate și declarații de stare civilă, singurele păstrate aproape anual începând cu anul 1878 (câte 1-2-3 pe an). Voi face în continuare câteva comparații statistice, ce ilustrează dimensiunile inițiale ale arhivei și gradul în care ea s-a păstrat până azi.

Pentru intervalul 1865-1942, opisul vechii arhive dă un număr total de 3051 dosare, cu o medie de aproape 47 dosare pe an; azi fondul arhivistic conține, în același interval cronologic, doar 613 dosare, deci un procent de 20% (9,4 dosare / an, în medie). E adevărat

că între timp conținutul dosarelor a fost în mare parte amestecat, re-sortat, dar din comparația titlurilor de dosare din opisul vechi cu cele din inventarul actual, am tras concluzia că au avut loc atât comasări cât și divizări de dosare, deci în general statistica bazată pe numărul de dosare rămâne elocventă. Dacă ne concentrăm atenția pe anumite perioade, constatăm că epocile mai vechi au fost cele mai vitregite – exact acelea pentru care oricum nu prea avem informații ! De pildă - cu o excepție din anul 1866 - cel mai vechi dosar care se păstrează azi în fondul arhivistic este doar din anul 1886, și până prin anul 1896 media nu depășește un dosar anual – aceasta în condițiile în care opisul vechi arăta în aceeași perioadă o medie de 46 dosare anual (înainte de Războiul de Independență) sau 23 dosare anual (după război). Nici odată cu intrarea în secolul al XX-lea lucrurile nu stau mult mai bine. Până după Războiul de Întregire numărul dosarelor păstrate se păstrează constant mult sub 10 pe an, în timp ce inițial erau create anual peste 20 dosare (iar din 1908 constant peste 40); procentajul dosarelor existente azi față de anii creării lor oscilează în această perioadă între 1,67% (în 1916, anul trecerii frontului peste oraș) și 26,1% (1907). Abia după anul 1920 mai crește proporția, numărul dosarelor păstrate anual apropiindu-se de (dar rareori depășind) cifra de 20, în timp ce erau create anual cca 35-45 dosare. Doar ultimii ani ai intervalului studiat, în ajunul și primii ani ai războiului, ne oferă o proporție în general majoritară - se ajunge ca, pentru anul 1942 să fi existat 55 dosare în opisul vechi, iar în prezent să găsim 53 dosare în inventarul fondului (repet: nu neapărat aceleași !). În acei ani se înmulțise însă spectaculos și numărul dosarelor create, anul 1939 constituind un record în acest sens: 116 dosare menționate de registrul-opis.

Titlul dosarelor era dat în general de o anumită temă generală de administrație locală (ex. Venituri, Cheltuieli, Publicațiuni, Școli, Biserici, Proprietăți, Recolte, Liste electorale, Autorizații de construcție ș.a.m.d.), care în mare parte dintre cazuri se repetă de la an la an. Parcurgerea registrului e așadar anostă la prima vedere, însă din loc în loc apare câte o informație prețioasă, fapt care a impus studierea integrală a tomului. Voi puncta astfel, în articolul meu, aceste mențiuni care aduc o modestă dar utilă contribuție la cunoașterea primei jumătăți din existența primăriei la Câmpina. Acolo unde a fost cazul, am menționat cazurile rare în care respectivul dosar se găsește

în fondul actual al Primăriei Câmpina din arhivele județene. Subliniez că articolul de față conține doar spicuiri și nu este exhaustiv, iar cine dorește o cercetare aprofundată pe o anumită perioadă sau temă nu va putea ignora pe viitor acest opis – care rămâne cel puțin un instrument de confruntare cu alte surse.

1865 Primul dosar ce ne atrage atenția este nr.32/1865, intitulat „Școala din această comună și muzeul statului"; el se repetă identic și în anul următor, după care orice mențiune despre muzeu se oprește. Să fi fost o primă inițiativă de întemeiere a unui muzeu local, în localul școlii publice de băieți, care fusese înființată la 1863 în chiliile de lângă biserica Sf. Treime ?

Un alt dosar din primul an se referă la „înființarea moașei acestui plai". Înțelegem că era vorba despre un post oficial la nivelul unității administrative ce-și avea sediul la Câmpina (Plaiul Prahovei); cum prima școală de moașe se înființase cu abia un sfert de secol în urmă în Capitală, e foarte posibil ca registrul nostru să fi surprins momentul când se înființau posturi oficiale de moașă în fiecare subunitate aministrativă de județ (plaiuri și plăși).

1867 În acest an găsim un dosar despre „Școala publică din această comună […] și aceea privată ce se conducea de dascălul Ion". Este probabil ultimul an în care a mai funcționat acel dascăl ce preda acasă după vechile metode (Ionică Provian, țârcovnicul bisericii[9]), aflat în conflict cu primul învățător al școlii publice, Nicolau Marin.

Tot de atunci, timp de trei ani la rând, e menționată în dosare „cultura duzilor". Se produceau dealtfel și gogoși de mătase la Câmpina (ds. 31/1868, care menționează și o altă ocupație a locuitorilor din Plaiul Prahovei: vânătoarea).

Un eveniment nefast apare în titlul unui alt dosar: „Ivirea lăcustelor în țară" – care conținea probabil documente despre demersurile primăriei pentru a preîntâmpina pagubele.

1868 Este primul an din care există un dosar anual și pentru „Școala de fete" – aceasta confirmă înființarea ei în acel an (cea de băieți avea de la început dosarul ei anual; în ele trebuie să fi fost informații ce azi ar fi fost foarte utile pentru istoria școlilor din Câmpi-

[9]Eliza Furdui, Victoria Vâlcu, *Monografia primei școli publice din Câmpina*, ed. Premier 2009, p.178.

na, ceea ce au publicat diferiți profesori pe această temă bazându-se doar pe puținele documente păstrate în arhivele școlare). Semnalez în acest context existența la Arhivele Naționale de la Ploiești a fondului arhivistic al Școlii de fete nr.1 din Câmpina, conținând 468 dosare din perioada 1868-1948 – o adevărată comoară ce așteaptă și ea să fie cercetată[10].

1873 Acest an vine cu o informație importantă pentru domeniul urbanistic: un dosar (nr.31) ce trata „alinierea stradelor comunei"; avem așadar o posibilă piatră de hotar în studierea evoluției tramei stradale. Era doar la un an după ce fusese realizat un plan nepublicat al orașului[11].

1878 Dosarul nr.39 include și „întâmpinarea M.S. Domnitorului ". Cum memoriile foarte precise ale lui Carol I nu amintesc în acel an nicio vizită la Câmpina, probabil că dosarul conținea acte referitoare la delegația câmpineană ce a participat în acel an la ceremonia intrării triumfale a domnitorului victorios, în fruntea oștirii sale, în Capitală după Războiul de Independență (8 octombrie).

1879 Un dosar se referă la „construcțiunea noilor localuri" de școli comunale; în inventarul fondului, un dosar apare cu această temă la anul anterior, 1878. Putem corela acestea cu darea de seamă din 1880, citată de profesorul Teodorescu în cartea sa[12], dar nu s-ar putea spune în ce măsură a fost vorba de renovarea clădirilor, refacerea lor integrală sau construcția unor corpuri noi alături (mai puțin probabil). E perioada din care încep să se păstreze mai multe dosare în fondul Primăriei existent azi la Ploiești.

Un alt dosar se referă la „Exproprierea locului unde se află apa minerală pucioasă, proprietatea Prințului Știrbei"; mai mult ca sigur era vorba despre un teren din zona băilor minerale de la Câmpina, ce aveau să intre în proprietatea lui Dumitru Hernea un an mai târziu (când un alt dosar vorbește de alte exproprieri, la gară; calea ferată tocmai fusese inaugurată).

---

[10]Din nefericire, arhiva similară a Școlii de băieți, aflată în custodia Școlii Generale „Ion Câmpineanu", este mult mai săracă în documente, din câte se poate deduce din lucrările profesorilor de istorie care au cercetat-o.

[11]O copie se află de mai mulți ani în posesia distinsului colecționar Șerban Băleanu (informație verbală directă).

[12]Stoica Teodorescu, *Monografia orașului Câmpina, istoric și documente*, Câmpina 1924, p.122.

1881 Se confirmă ridicarea gării după inaugurarea liniei ferate, din moment ce în acest an încă e vorba de „exproprierea pentru facerea gărei Câmpina".

După preluarea băilor de către Hernea, primăria se ocupa de „facerea ambelor șosele ce merge la băile minerale" (ds. 29).

În dosarul 24 găsim și „reparațiunea bisericei Sf. Voevozi", temă ce va mai face obiectul altor două dosare ulterioare (în anii 1892 și 1893). Prin urmare refacerea consfințită la 1897, prin pisania pictată în pridvor (din păcate ștearsă cu inconștiență la ultima renovare, acum câțiva ani) a fost destul de radicală; probabil că forma actuală a bisericii datează tocmai de atunci - o confirmă și locul actual al pisaniei de la 1827, evident mutată din poziția inițială.

1883 Din acest an exista un tosar cu tema „Bisericile *și alte culte*" (subl. ns. – poate o primă mențiune la Câmpina a celorlalte confesiuni și credințe, semn al începerii epocii cosmopolite).

1889 Un prim dosar ce se ocupă de înființarea cimitirului comunal (cel din actuala stradă Bobâlna). În anul următor se repetă, iar dosarul respectiv se păstrează până azi în fondul Primăriei, deși acolo este cu număr schimbat (1/1890 în loc de 13/1890 din registru).

1891 E menționată „donațiunea terenului pentru cazarmă" (care mai apare ulterior în 1892 și 1900). Construirea acesteia o găsim abia într-un dosar din anul 1909, dar și într-unul de la anul 1935 – mai mult ca sigur în acest caz fiind vorba de o clădire nouă.

Tot atunci apărea într-un dosar o „tranzacțiune făcută cu Principele Știrbey și casa Hernea".

1892 Un dosar ne pomenește de „planul orașului și circumscripția comunelor". Probabil un plan azi pierdut, care ar fi fost o comoară; în cercetările de arhivă de la Ploiești am mai găsit în alte locuri mențiuni despre existența altor două planuri al orașului, ce datau din anii 1879 (autor: ing. Pană Buescu) și respectiv 1909 (autor: ing. Maximilian Wegener).

1893 Un dosar ce se repetă apoi anual până în 1896 tratează „Concesiunea acordată Societății de Petrol Ludwig Krauss".

1894 Este pomenit „planul cu aducerea apei în oraș". Aducțiunea, care se va realiza de la izvorul Sunătoarea din Breaza, face obiectul și altor dosare ulterioare, în anii 1895, 1896, 1897, 1899 și într-un final 1900 (unde apar într-un dosar convenția, contractul și concesiunea – în inventarul actual ele se păstrează la ds. 2/1900).

1895 O investiție importantă, „cumpărarea târgului de proprietate pentru comună” (care se repetă și în dosare din 1896, 1897 „contractul pentru bâlciul de vite” și respectiv 1898) ne aduce aminte de vechiul târg de vite de la est de oraș, pe locul căruia s-a dezvoltat ulterior cartierul Obor.

1897 Din acest an s-a și păstrat în fondul Primăriei un dosar (nr. 10 în vechiul registru, nr. 1 în inventarul actual) important pentru istorie, care conține autorizația de construcție pentru rafinăria „Steaua Română”.

Tot atunci era menționată o „școală de viticultură” (!) precum și „contractul cu felinarele orașului”.

Un alt dosar pierdut, de interes pentru istoria parohiilor, pomenea „reparații și zugrăvitul bisericilor […] împărțirea pământului bisericilor”. Amintim că în noiembrie acel an s-a resfințit, după o refacere serioasă, biserica de la lac.

1898 Informații inedite din domeniul sanitar: „examinarea laptelui cu aparatul Abel Penschi, regulamentul relativ la apa gazoasă”.

Se menționau, în dosare diferite, construirea și sfințirea capelei de la cimitirul orașului[13], existentă și azi. Zugrăvirea ei apare într-un dosar din anul următor; în schimb „recepția casei de la cimitir” apare abia la 1910 (să fi fost vorba de încăperea unde azi e biroul administrației, sau de anexele pentru personal ?).

E menționată (apoi din nou și la anii 1900 și 1902) „alipirea comunei Poiana de Câmpina” (!). Știm însă că Poiana a continuat totuși să existe separat și în epoci ulterioare – poate că va fi fost vorba doar de alipirea unor părți din comună (cum ar fi jumătatea estică a cătunului Slobozia, ce știm că ținea de Poiana la 1864; ipoteza aceasta ar fi confirmată de dosarul nr.42/1908, care trata mai explicit tocmai „alipirea cătunului Slobozia la comuna Câmpina”).

1899 Un dosar ne amintește „exproprierea locului bisericii Adormirea”; nu putem fi siguri însă dacă era vorba de un teren din curtea bisericii sau de aiurea.

Alt dosar pomenește de iluminarea cu curent electric; era anul punerii în funcțiune al uzinei electrice din lunca Prahovei și mai ales

[13]Ridicată cu cărămida rezultată din demolarea hanului din jurul bisericii Adormirea, în urmă cu un deceniu. Capela va și face obiectul unui dosar în anul 1924 (o licitație, probabil pentru renovare sau modificări).

al premierei mondiale câmpinene: utilizarea curentului electric la o sondă de țiței.

1900 Un an important pentru istoria urbanistică: se taie prin curtea bisericii de la piață și a conacului Știrbey actuala stradă Mihai Eminescu (din fericire dosarul ce conține și planul proiectului străzii s-a păstrat până azi în fondul Primăriei, la nr. 3). Un alt dosar conținea „vânzarea prin licitațiune a casei din curtea bisericii".

Extinderea câmpului de sonde nu deranja încă băile minerale, un dosar conținând „tabloul de vizitatori […] la băi"; în anul următor, un alt dosar pomenește de „local pentru băi".

1904 Două premiere locale își găsesc locul într-unul dintre dosare. E vorba despre „pavarea trotuarelor cu asfalt" și construcția școlii profesionale – probabil primul sediu al celebrei Școli de Sondori, în care aceasta a funcționat până la Primul Război Mondial, când a fost distrus[14].

1905 Un nou plan al orașului face obiectul unui dosar, împreună cu „numărul stradelor".

E pomenită „donația Al. Cantacuzino"; poate cei pasionați de vechile familii câmpinene să poată face legătura cu alte informații cunoscute.

1907 „Construcția abatorului" făcea obiectul unui dosar[15]. Poate cele două dosare cu autorizații de construcție din 1907, aflate în fondul Primăria Câmpina, să aducă mai multe știri.

Tot în acel an avea loc, conform unui alt dosar, „hotărnicia moșiei Câmpina-Șotrile". Am putea-o pune în legătură cu planul inginerului hotarnic Wegener din 1909, menționat anterior.

1908 Un dosar aduce o informație curioasă: „reconstruirea bisericei Adormirea de către societatea Regatul Român". Trebuie să fi fost vorba defapt, despre renovarea bisericii de „la brazi" din acel an, când i s-a adăugat turla-clopotniță de pe pronaos, în urma demolării

---

[14]Locul unde s-a aflat acest prim sediu e o temă pentru viitoare cercetări, la care sunt provocați cei interesați.

[15]Alte două dosare ulterioare, ambele din 1914, se ocupă cu acest obiectiv important, iar la anul 1913 găsim o curioasă mențiune „Socolescu p. abator și contract" (să fi proiectat marele arhitect Toma T. Socolescu și abatorul din Câmpina, care nu figura până acum între lucrările lui ? Ciudat este că în fondul actual al primăriei, la ds.5/1923 se află un plan al abatorului din 1922, semnat însă de arh. Richard Schmidt...).

turnului-clopotniță din curte, cât și despre construirea casei parohiale un an mai târziu[16].

Un alt dosar se ocupa de construirea noului „local de școală pentru băieți". În anul următor dosarul se repetă, incluzând și documente despre mobilarea școlii. E vorba despre imobilul nou unde s-a mutat Școala primară nr.1 de băieți, clădire aflată în intersecția din centru, azi dispărută dar bine-cunoscută tuturor din cărțile poștale, iar celor mai în etate chiar din amintiri[17]. Școala a funcționat acolo timp de șapte decenii, iar în locul ei (în clădirea veche de lângă biserica Sf. Treime) s-a înființat tot atunci Școala nr. 2 de băieți.

Alte dosare ne aduc informații despre evoluția urbanistică. „Stradela din bd. Carol spre Sanatoriul Eforiei Brâncovenești Dr. Istrate" face referire probabil la deschiderea actualei străzi Dr. Istrati[18]. „Șoseaua de la abator spre Moreni" ne arată că încă se mai folosea pe acele timpuri drumul vechi al Târgșorului, care trecea Prahova prin vad, în dreptul satului Bobolia.

1909 Mentalitatea încă sănătoasă a vremii permitea pe atunci o firească și tradițională procesiune religioasă (deja imposibilă câteva decenii mai târziu) ce-și avea ecou în arhiva Primăriei: dosarul intitulat „Ieșirea cu Sfânta Cruce pentru ploaie" ne arată că anul respectiv a fost destul de secetos.

Tot atunci e menționată „reparația hanurilor"; iată că unele dintre aceste pitorești clădiri, strămoașe ale hotelurilor de azi, supraviețuiseră până în secolul al XX-lea !

1912 Deși școala primară din cartierul Slobozia luase ființă la 1908, găsim în acest an 1912 un dosar numit „Donația terenului de la Slobozia de către Steaua Română pentru construire de școală".

Tot în acest an (și apoi în anul următor) apare menționat un nou plan al orașului (al șaptelea de care am cunoștință de la înființarea comunei, dacă e să numărăm și planurile pomenite în acest registru). Dar în aceste dosare din 1912-1913 e vorba în plus și de

---

[16]Într-adevăr, despre casa parohială cel puțin, se știe că a fost ridicată prin contribuția societății respective – vezi Chestionarul din 1921 în arhiva Institutului Național al Patrimoniului – București (fond CMI).

[17]Posibil ca autorizația de construcție și poate chiar planul clădirii să se afle prin dosarele anilor 1907-1908 din fondul actual de la Arhivele Naționale Prahova.

[18]Surprinde însă pomenirea acelui sanatoriu; cine cunoaște oare mai multe pe acest subiect ?

recensământul din 1912, și se dă și cifra totală a locuitorilor Câmpinei în urma acelui recensământ: 8351[19].

1914 În dosarul nr.35 se afla „donația castelului Hasdeu primăriei locale" – o informație necunoscută până acum, care poate fi corelată însă cu demersurile de a prelua imobilul, pe care le făcea administrația locală după decesul lui Hasdeu din 1907.

Dosarul nr.36 conținea „reparația localului primăriei"; e vorba de restaurarea casei Carcalechi, coordonată chiar de marele arhitect Toma T. Socolescu, al cărui tată (Toma N.) refăcuse la rândul lui imobilul pe la 1877-1879, atunci când devenise sediul Primăriei[20].

Tot la 1914 se construia și un nou local de școală în cătunul Broaștele (ds. 57).

1915 La acest an găsim alte informații interesante de urbanism. Una este „reconstruirea Bd. Elisabeta pe 560m, între Plevnei și Gh. Dumitrescu". Deși distanța nu prea concordă, fiind mai mare decât pe teren, trebuie să fie vorba de traseul cel mai pitoresc, de promenadă, al Bulevardului de azi; Gh. Dumitrescu era proprietarul vilei vechi din intersecția cunoscută mai târziu drept „Cotul Donului", vilă celebră în Câmpina interbelică. O a doua informație este „exproprierea pentru cauză de utilitate publică a stradelei Radovici" – actuala stradă Henri Coandă, ce abia atunci se deschidea.

1916 Din acest an data un dosar numit „Facerea scărilor și platforma la biserica Sf. Voievozi" care ne arată vârsta centenară a originalului balcon pietonal ce acoperă și azi trotuarul de acolo.

1917 Este anul ocupației inamice. Primăria continua să creeze dosare, funcționând însă sub supravegherea Comandaturii Etapei 300 a armatei germane, care proteja și nu prea avutul obștesc. Unul dintre dosarele acelui an se referă chiar la „cereri despăgubire case devastate de armata germană"; înscrierea acestor informații în registru (bineînțeles de către funcționarii colaboraționiști rămași în primărie) ar însemna, poate, că administrația militară germană recunoștea cât de cât oficial distrugerile produse și accepta să le despăgubească.

---

[19]Numărul locuitorilor mai apare de câteva ori și la alți ani, deci studierea registrului poate fi utilă și statisticienilor.

[20]Caz rar și interesant de moștenirea lucrului la o casă în familie, timp de trei generații de arhitecți, de la bunic la nepot - Toma N. fiind la rândul său fiul lui Nicolae Socolescu, de care am amintit la începutul articolului.

1920 Începând cu acest an, timp de 5 ani la rând (ulterior și în anul 1928) apar dosare care se ocupau cu „eroii morți în război, mormintele lor". Cultul eroilor era bineînțeles la mare cinste în acei ani; o parcelă a eroilor funcționa în cimitirul orașului încă din 1916, aproape de mormântul pictorului Grigorescu[21], iar prin 1924 în holul primăriei se aflau două tablouri înrămate, cu numele eroilor câmpineni căzuți în război[22].

1923 Un dosar se ocupa cu construirea etajului primăriei; din fericire el s-a păstrat până azi și include chiar planuri, secțiuni și fațade ale clădirii proiectate, așa cum a arătat până la demolarea din anii '80 (ds. 1/1923 în inventarul nou).

1924 Un nou plan al orașului face obiectul unui dosar (ca și în anul următor); posibil să fie același cu cel după care s-a publicat un desen la scara 1:10.000 în *Monografia...* lui Stoica Teodorescu.

1925 Dosarul nr.6 conținea documente (unele păstrate în fondul actual) despre monumentul eroilor – ceea ce confirmă concluzia cercetărilor subsemnatului, că statuia zisă azi „Soldatul" a fost ridicată la 1925. Subiectul mai apare apoi și la 1928, un alt an-cheie din istoria statuii[23].

Tot atunci aveau loc și „lucrările la noul bulevard din prelungirea străzii Plevnei" ce avea să fie botezat o vreme „Regele Ferdinand".

1926 Construcția liceului Dimitrie Știrbey făcea obiectul dosarului nr.293[24]; planuri și relevee se găsesc și azi în fondul actual al primăriei (ds. 15/1926).

1930 „Lucrările la noul local al Judecătoriei" (dosarul nr. 18) confirmă construcția în acel an a clădirii Tribunalului, ce fusese proiectată prin 1924 de arh. Toma T. Socolescu.

1932 Un nou dosar referitor la planul orașului.

---

[21]Conform ds. 523-524 din arhiva Societății „Cultul Eroilor" (aflată în depozitele Muzeului Militar Național).

[22]Liste care azi nu se mai păstrează, deceniile de comunism reușind la Câmpina să șteargă memoria eroilor.

[23]Vezi articolul meu *Să ne cunoaștem Soldatul* din săptămânalul Oglinda Câmpinei, 7 iunie 2016, p.4 (disponibil oricând și pe internet, în arhiva ziarului: http://ziaruloglinda.blogspot.ro).

[24]Acesta este un an atipic în registru, numerele dosarelor nefiind continue, ajungând chiar la 4 cifre !

1934 „Construcția variantei Câmpinița, București – Ploiești – Brașov" e un titlu enigmatic, pentru că actualul traseu al DN1 prin lunca Prahovei a fost realizat abia la finele anilor '60; poate că a existat un proiect și în perioada interbelică ?

1936 Un dosar pomenește „oficiul local de turism" – o premieră ce dovedește că nici la Câmpina această activitate n-a fost începută de comuniști.

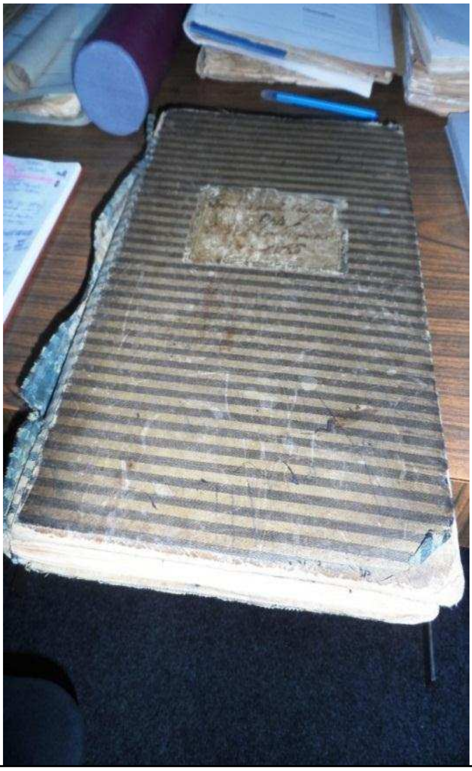
1937 Un alt domeniu ce situa Câmpina în avangardă era aviația; din acest an data un dosar despre aeroportul local (!), care chiar în titlu pomenește de o licitație pentru hangar pe 11 octombrie. Doi ani mai târziu, se menționa chiar și „planul aerofotogrametric" – așa ceva ar fi fost o sursă de informare fantastică, dacă s-ar fi păstrat pe undeva. Mai târziu, în dosarele anului 1942 apare și „sistematizarea și planul topografic al orașului".

1939 Este un an bogat în lucrări edilitare: „construirea pieței Kirilov" (unde era oare acest loc ?); „construirea localului școlii primare mixte Câmpinița"; apar și dosare cu lucrări de reparații și transformări la școlile primare de băieți și de fete.

„Achiziționarea schițelor lui Grigorescu" era un dosar care dacă s-ar mai fi păstrat, ar fi ușurat mult demersurile administrației locale din ultimii ani, de recuperare a celebrelor schițe.

1943 Ultimul dintre dosarele înscrise în registru, nr. 19, se referea și la bombardament – fiind vorba, fără doar și poate, despre celebrul raid american din data de 1 August 1943, care viza rafinăria Steaua Română.

Iată așadar ce șansă imensă a pierdut istoriografia locală, prin dispariția a cca 80% din arhiva Primăriei Câmpina, care ar fi putut lumina azi o serie de enigme istorice din epoca dezvoltării impetuoase a orașului și – mai mult – ar fi putut servi la rezolvarea unor probleme importante pentru cetățeni, întreprinzătorii economici sau edili. Rămâne de cercetat doar ceea ce s-a mai păstrat, fondul actual aflat la Arhivele Naționale cuprinzând 1056 unități arhivistice din perioada 1865-1950, care așteaptă să fie explorate mai temeinic.

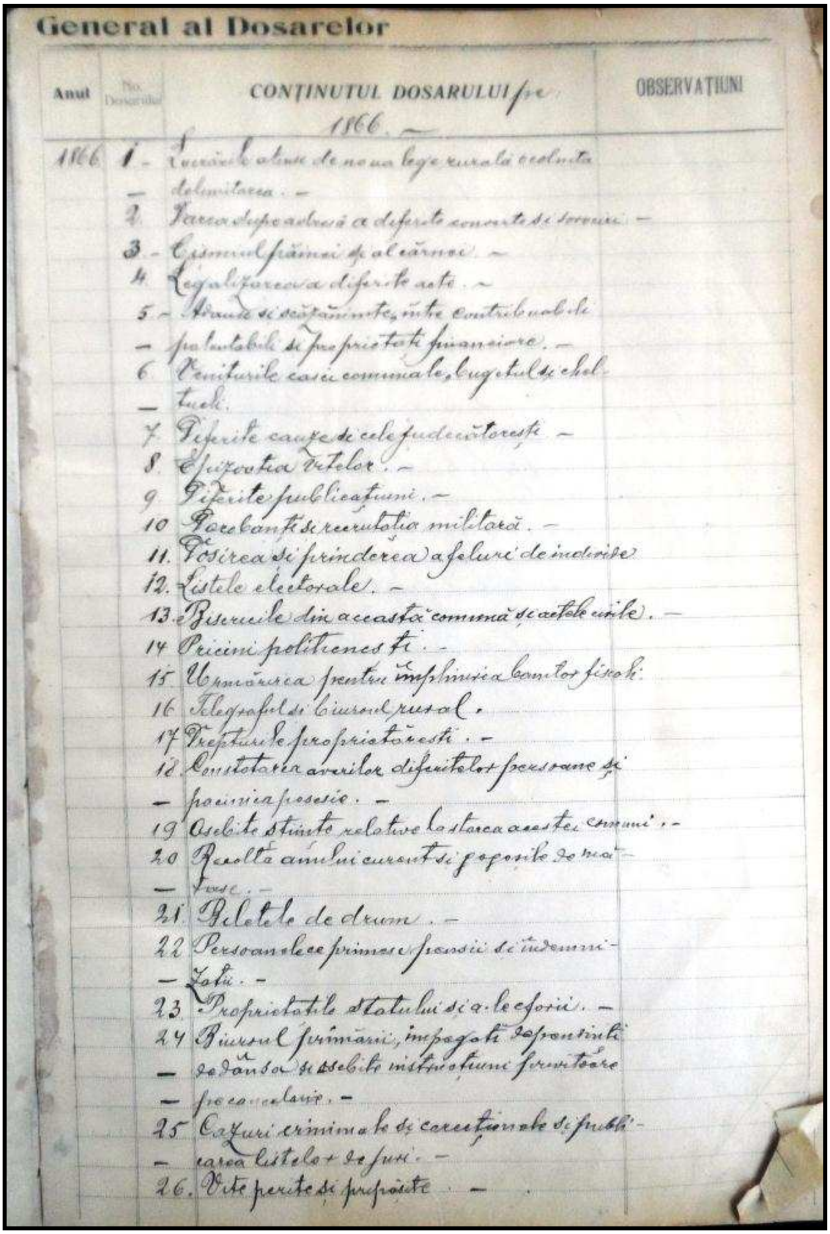
Registrul-opis al vechii arhive a Primăriei Câmpina. Foto: M. Focșa, 2015

N.B. Curios este că Primăria Municipiului Câmpina deține încă documente anterioare anului 1950, în arhiva instituției[25] existând chiar și documente din secolul al XIX-lea[26]. Conform Legii 16/1996, documentele din această arhivă care sunt create până în anul 1967 inclusiv, ar trebui să fie deja predate în prezent Arhivelor Naționale; mai ales inventarele acestor documente ar trebui să fie acolo, ceea ce nu se întâmplă din păcate[27].

[25]Neprelucrată arhivistic și neinventariată nici până azi !

[26]Unele dintre ele, foarte valoroase, prezentate cu ani în urmă într-o expoziție la Casa Tineretului, azi sunt aproape imposibil de găsit (informație verbală: Ciprian Bischoff, 2015).

[27]Nedepunerea acestor inventare este ilegală, ca dealtfel și neinventarierea documentelor sau neasigurarea accesului la ele - orice cetățean având dreptul să le consulte la cerere dacă sunt mai vechi de anul 1988.

General al Dosarelor

Anul	No. Dosarului	CONȚINUTUL DOSARULUI pe 1866. —	OBSERVAȚIUNI
1866	1	Lucrările atinse de noua lege rurală ca delimitarea. —	
	2	Darea după adresă a diferite comunte și [illegible]. —	
	3	Cisnul pâinei și al cărnei. —	
	4	Legalizarea a diferite acte. —	
	5	Avansuri și scăzăminte, între contribuabile patentabile și proprietăți financiare. —	
	6	Veniturile casei comunale, bugetul și cheltuieli.	
	7	Diferite cauze de cele judecătorești. —	
	8	Epizootia vitelor. —	
	9	Diferite publicațiuni. —	
	10	Dorobanți și recrutația militară. —	
	11	Dosirea și prinderea a feluri de indivizi	
	12	Listele electorale. —	
	13	Bisericile din această comună și actele civile. —	
	14	Pricini polițienești. —	
	15	Urmărirea pentru împlinirea banilor fiscali.	
	16	Telegraful și Biuroul rural.	
	17	Drepturile proprietărești. —	
	18	Constatarea averilor diferitelor persoane și punerea posesie. —	
	19	Osebite știinte relative la starea acestei comuni. —	
	20	Recolta anului curent și [illegible]. —	
	21	Biletele de drum. —	
	22	Persoanele ce primesc pensii și indemnizații. —	
	23	Proprietățile statului și a le eforii. —	
	24	Biuroul primăriei, împegați de prin dânsa și osebite instrucțiuni privitoare pe cancelarie. —	
	25	Cazuri criminale și corecționale și publicarea listelor de furi. —	
	26	Vite perite și [illegible]. —	

Pagină din registru (anul 1866). Foto: M. Focșa, 2015